

Netwerken Palliatieve Zorg
Noord-Holland Noord & Zaanstreek-Waterland

Jaarverslag 2023

Voorwoord

In dit jaarverslag informeren wij u graag over de activiteiten van de Netwerken Palliatieve Zorg Noord-Holland Noord en Zaanstreek-Waterland (NPZ NHN&ZW).

Vanuit onze opdracht vanuit het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) om zorg te dragen voor een compleet, samenhangend en dekkend aanbod aan palliatieve zorg in de regio zijn onze netwerkpartners meerdere keren bijeengekomen en werden diverse projecten opgepakt en activiteiten georganiseerd.

In dit verslag blikken we kort terug op de belangrijkste gebeurtenissen en lichten we een aantal projecten en activiteiten van afgelopen jaar uit. Het is een inspirerend overzicht geworden waarvoor we alle betrokken willen bedanken voor hun inzet.

Een aantal highlights van het afgelopen jaar:

- Kennissymposium 'De successen in de palliatieve zorg;
- De eerste stappen richting een bovenregionaal bestuur zijn gezet;
- Het project Proactieve zorgplanning bij mensen met een verstandelijke beperking;
- Het implementeren van Proactieve Zorgplanning in de regio;
- Het vergroten van de maatschappelijke bewustwording over palliatieve zorg.

Het jaar 2023 was een jaar dat in teken stond van samenwerken, afstemmen, verbinden, elkaar kennen en ontmoeten en ook van samen verbeteren en leren.

Samen werken aan de beste zorg in de laatste levensfase doe je met elkaar!

Yvette Goudsblom, Netwerkcoördinator Palliatieve Zorg

Doorontwikkeling netwerk

In het najaar van 2023 bestonden de Netwerken Palliatieve Zorg Noord-Holland Noord & Zaanstreek-Waterland 20 jaar. Een prachtige mijlpaal waarin er veel is gedaan en ontwikkeld ter verbetering van de palliatieve zorg in onze regio. Wanneer we terugkijken valt op dat er veel energie, passie en expertise in de regio heerst. In het begin werd er met weinig middelen gepionierd. Zo werd in Noord-Holland Noord, als eerste in Nederland, een regionaal consultteam opgericht en een basis-scholing ontwikkeld. Dit was de eerste basis om de specialistische kennis over palliatieve zorg over te brengen naar de meer generalistische zorgverleners. Het was zo succesvol dat er landelijk ook steeds meer bekendheid aan gegeven werd. Hierdoor stelde de overheid steeds meer middelen beschikbaar waardoor de netwerken verder door konden ontwikkelen en professionaliseren.

Steeds meer organisaties sloten zich aan bij de Netwerken Palliatieve Zorg NHN&ZW en kwamen samen tot een gezamenlijke regionale visie op palliatieve zorg en bekrachtigde hiermee de samenwerking.

Kortom de wereld van de palliatieve zorg blijft in beweging en ontwikkelt zich steeds verder door. Om mee te kunnen blijven bewegen richting de toekomst werd dit jaar daarom de regionale visie op palliatieve zorg herzien en is er een voorstel gepresenteerd om een bovenregionaal bestuur te vormen waar alle betrokken bestuurders op 31 oktober 2023 mee hebben ingestemd.

Onder leiding van dr. Pim Valentijn, expert in Netwerkgorg, bekeken we de complexiteit en uitdagingen binnen ons netwerk. Waar liggen onze valkuilen, en hoe gaan we daarmee om? Hoe het netwerk verder gaat krijgt een vervolg in 2024.

Ook benieuwd hoe een **Café Doodgewoon** verloopt?
Bekijk hier de [video](#) over
'Cultuurverschillen rond het levenseinde'

Activiteiten

Open Casuïstiekbesprekingen

Het faciliteren van kennisuitwisseling tussen zorgprofessionals is één van de kerntaken van de Netwerken. In 2023 zijn er 14 casuïstiekbesprekingen georganiseerd waarbij o.a. aandacht was voor de herziene handreiking 'Bewust stoppen met eten en drinken' en 'Complementaire zorg'. Daarnaast werden onderwerpen als psychiatrie, zorgmijding, dementie, culturele diversiteit en pijn in de palliatieve fase aan de hand van een casus besproken.

Deskundigheidsbevordering

De werkgroep Deskundigheidsbevordering heeft onderzocht op welke manieren aandachtsvelders (train de trainers) palliatieve zorg in de regio kunnen ondersteunen. Om effectief te kunnen bijdragen aan het verbeteren van de kwaliteit van palliatieve zorg binnen hun organisaties.

In juli 2023 heeft er een bijeenkomst met aandachtsvelders plaatsgevonden waar zorgverleners van verschillende zorgorganisaties uit de regio aanwezig waren. Uit deze bijeenkomst bleek dat er vraag was naar een duidelijke rolomschrijving van taken en

en de verantwoordelijkheden van de achtsvelder palliatieve zorg. De werkgroep is begonnen aan het opstellen van een uniforme profielschets, gebaseerd op al bestaande rolomschrijvingen in de regio en naar voorbeeld van de profielschets van het Netwerk Palliatieve Zorg Amsterdam Diemen. Deze profielschets wordt naar verwachting verder ontwikkeld en gelanceerd in 2024.

Café Doodgewoon

Café Doodgewoon bracht in 2023 actuele thema's over palliatieve zorg onder de aandacht bij de bezoekers.

In **Alkmaar** werd het thema 'Stoppen met eten en drinken' besproken en stond er een avond in het teken van de 'Complexiteit van seksualiteit en intimiteit in de palliatieve fase'. Ook was er een workshop 'Positieve gezondheid'.

Den Helder gaf aandacht aan het thema 'Waardig sterven: Hoe doe je dat?' Met een presentatie vanuit de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde (NNVE) en een geestelijk verzorger werden bezoekers geïnformeerd.

In **Zaanstreek-Waterland** werd de dood vanuit diverse culturele perspectieven belicht.

In de regio **West-Friesland** is een nieuwe werkgroep vormgegeven en staan er mooie plannen voor 2024 op de agenda!

Kennissymposium 'De successen in de palliatieve zorg'

Dinsdag 14 februari 2023 stond in het teken van het Kennissymposium 'De successen in de palliatieve zorg' georganiseerd door de NPZ NHN&ZW in Theater Cool in Heerhugowaard.

Deze avond werd door ruim 300 verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten, huisartsen, verzorgenden, projectleiders, managers, bestuurders, geestelijk verzorgers en vrijwilligers bezocht.

De voorstelling begon met 'Dansen met de dood' van de WaardenLaders met Sabine Uitslag. Tijdens de voorstelling kwamen de verschillende aspecten van de palliatieve zorg aan bod. De voorstelling werd afgewisseld met twee 'Met Sabine op de bank'-sessies. Samen met Sabine gingen palliatieve zorgprofessionals uit de

regio in gesprek over bewustwording in de maatschappij, het belang van proactieve zorgplanning en het nut van signaleren en markeren. Ook de inzet van geestelijke verzorging, ondersteuning bij morele dilemma's in de palliatieve zorg en palliatieve zorg in de thuissituatie werden besproken.

Tijdens deze avond was er een informatiemarkt aanwezig met kraampjes van PaTz, NWZ Ziekenhuis, Stichting Questio, Wegwijzer bij kanker en de inloophuizen (IPSO).

De deelnemers en organisatie keken na afloop terug op een waardevolle, aangrijpende en inspirerende bijeenkomst die net even anders was dan anders.

Workshops

In opvolging van het kennissymposium zijn er in de periode van april tot juni 2023 verschillende workshops georganiseerd met als doel: het enthousiasmeren van zorgverleners binnen in de regio over succesvolle methodieken en instrumenten vanuit de ZonMw implementatieprojecten uit het NPPZ I programma. In totaal zijn 150 zorgmedewerkers bereikt met de workshops over de methodiek SigMa,

het instrument CURA (ondersteuning bij morele twijfel in de palliatieve zorg) en Complementaire zorg. Uit de evaluatie van deze workshops bleek dat de meerderheid (89%) aangaf iets nieuws te hebben geleerd. Ook had 84% van de aanwezigen de intentie om de opgedane kennis verder in de eigen organisatie te brengen.

"Doordat we fysiek bij elkaar kwamen, konden we tijdens de bijeenkomsten ook met 2 signaleringstools oefenen en ervaringen uitwisselen. Zeer prettig!"

Verpleegkundige (in opleiding)

Opgeleverde producten

Regionale sedatiekaart Noord-Holland Noord

In opvolging op de regionale sedatiekaart Zaanstreek-Waterland uit 2022 heeft er ook een update plaatsgevonden van de regionale sedatiekaart Noord-Holland Noord. De kaart heeft als doel het voorkomen en verlichten van lijden met daarbij veel aandacht voor de kwaliteit van leven. Deze kaart is terug te vinden in de [PalliaArts App](#). Dit maakt de kaart nog makkelijker en toegankelijker voor zorgprofessionals.

Wist je dat?

De zelfevaluatie vernieuwd is en het nu nog praktischer is om uit te voeren in jouw organisatie? De netwerkcoördinator kan adviseren en ondersteunen bij de interpretatie van de uitkomsten.

[Meer informatie vind je hier.](#)

Zelfevaluatie

De [Zelfevaluatie Palliatieve Zorg](#) is een intern hulpmiddel binnen het kwaliteitssysteem van een zorgorganisatie. De zelfevaluatie is gebaseerd op het [Kwaliteitskader Palliatieve Zorg](#) en geeft inzicht in waar de zorgorganisatie staat op het gebied van aanbod en de organisatie in de palliatieve zorg. Daarnaast geeft het een duidelijk beeld over waar verbetering mogelijk is. De zelfevaluatie palliatieve zorg is ontwikkeld voor zorgorganisaties die samenwerken binnen een netwerk palliatieve zorg. Het gaat hierbij niet om het behalen van een keurmerk of accreditatie, maar om het bewust worden van verbeterpunten en het gericht werken aan kwaliteitsverbetering. Het gebruik van de zelfevaluatie kan bijdragen aan een betere afstemming van de palliatieve zorg op de behoeften en wensen van de patiënt en diens naasten. In het kader van proactieve zorgplanning kan de zelfevaluatie helpend zijn om te inventariseren waar een organisatie staat binnen dit thema en wat er nog te verbeteren is.

Afbeelding: Zelfevaluatie proces

Scholingen consortium

Zoals eerder in dit verslag genoemd werd er ooit vanuit onze regio een basisscholing palliatieve zorg ontwikkelt. Inmiddels zijn de ontwikkelingen op het gebied van scholing dusdanig ver gevorderd dat er meerdere aanbieders zijn. Sinds een aantal jaren biedt onze regio in overeenstemming met het Consortium Noord-Holland Flevoland ook de basisscholing palliatieve zorg voor verzorgenden en verpleegkundigen vanuit het Amsterdam UMC in samenwerking met Academie FiniVita.

In 2023 kondigde het Amsterdam UMC en Academie FiniVita aan los van elkaar verder te gaan in het aanbieden van de basisscholing. Dit resulteerde in een verkenning naar andere mogelijke geschikte basisscholingen. Met als resultaat dat er drie erkende en prominente scholing aanbieders zijn die variëren in vorm en kosten.

In onze regio hebben we er op dit moment voor gekozen om aan de betrokken organisaties zelf de keuze te laten welke aanbieder voor de basisscholing palliatieve zorg voor verzorgenden en verpleegkundigen hetmeest passend is.

De drie erkende scholing aanbieders zijn:

- [Academie FiniVita](#)
- [Scholing palliatieve zorg](#) (KWF)
- [Carend](#)

Om de juiste palliatieve zorg op de juiste plek en het juiste moment te kunnen geven zijn er verschillende zorgprofessionals actief binnen de palliatieve zorg. Om een beeld te geven wanneer en hoe deze zorgprofessionals worden ingezet kijken we regelmatig mee met één van deze professionals. Lees [hier](#) hun verhalen.

Regionale samenwerkingen

Er gebeurt veel in de regio rondom palliatieve zorg. Als netwerk staan we nauw in contact met lopende initiatieven en volgen we relevante regionale ontwikkelingen op het gebied van palliatieve zorg, ouderen zorg en oncologische zorg.

Regioplatform

Binnen de regio is het Regioplatform actief en zetten zij zich onder andere in voor het implementeren van Proactieve zorgplanning (PZP). In dit project ligt de focus op het in gebruik nemen van een eenduidig PZP-format in Noord-Holland Noord met eenduidige gezamenlijke werkaafspraken over de registratie en het digitaal delen. Als netwerk palliatieve zorg haken we graag aan bij dit project om landelijke en regionale ontwikkelingen rondom proactieve zorgplanning te verbinden en om kennis en expertise van alle partijen te benutten die zijn aangesloten bij het netwerk. Hiermee proberen we te voorkomen dat ieder opnieuw het wiel uitvindt. Daarnaast denken we mee over het borgen van de implementatie en de structurele bekostiging. In 2023 heeft de projectgroep zich voornamelijk gericht op het opzetten

van een digitale proefopstelling, het ontwikkelen van een eenduidig PZP-format en de voorbereiding voor het uitvoeren van de pilot welke naar verwachting in 2024 gaat lopen.

Regioplatform

Meer weten over het regioplatform. Neem een kijkje op hun [website](#)!

Regionaal transmuraal consultatie-team

Verder wordt er een vervolg gegeven aan het verder ontwikkelen en in werking treden van een regionaal transmuraal consultatie team palliatieve zorg. Ons netwerk heeft de handen ineengeslagen met het Netwerk Midden- en Zuid-Kennemerland, Amstelland & Meerlanden en samen een aanvraag geschreven in het kader van het Nationaal Programma Palliatieve Zorg II. De aanvraag betreft het proactief inzetten van de in palliatieve zorg gespecialiseerde zorgverlener voor

elke patiënt, naaste en diens directe hulpverlener die dat nodig heeft op juiste moment en op de juiste plek, passend en regulier bekostigd. Deze aanvraag is goedgekeurd door Palliatieve Zorg Nederland (PZNL).

In 2023 is projectleider Marjolein Groot samen met onder andere de netwerkcoördinator Yvette Goudsblom aan de slag gegaan met het inrichten en uitzoeken van rand voorwaardelijke zaken op het gebied van gegevensuitwisseling/registratie, bekostiging en de praktische uitvoering van het consultteam. In 2024 komt de gehele projectgroep weer bij elkaar om verder praktisch invulling te geven aan het transmuraal consultatieteam.

Maatschappelijke bewustwording

Naast initiatieven zoals het Regiplatform en het opzetten van een transmuraal consultatieteam die zich voornamelijk richten op de zorgverleners kant, zoeken we vanuit het netwerk steeds meer de verbinding met burgerinitiatief 'Zorg Zoals Westfries het Wil' en het sociaal domein zoals WelzijnWonenPlus. In 2023 hebben we hierin de eerste contacten gelegd. Om in 2024 dit

contact verder te versterken en gezamenlijk uitvoering te geven aan thema's als maatschappelijke bewustwording over palliatieve zorg, domein overstijgende samenwerkingen en burgerparticipatie.

Samenwerking specifieke netwerken

Ook de samenwerking en afstemming met andere doelgroep specifieke netwerken is in 2023 voortgezet. De Netwerken Palliatieve Zorg en Netwerk Dementie Noord-Holland Noord geven jaarlijks inzicht in elkaars jaarplannen, activiteiten en stemmen met elkaar af waar er samengewerkt kan worden. Een voorbeeld is; samen op trekken als het gaat om proactieve zorgplanning bij dementie. Maar ook de aanwezigheid van de Netwerken Palliatieve Zorg bij het Congres Kanker & Leven.

ZonMw Palliantie programma II

Het ZonMw-programma 'Palliantie. Meer dan zorg' richt zich op het verbeteren van de kwaliteit van palliatieve zorg in Nederland. De Netwerken Palliatieve Zorg hebben in 2019 in totaal 13 project-aanvragen ingediend, waarvan er 11 zijn goedgekeurd. Deze projecten zijn gericht op het implementeren van methodieken die ontwikkeld zijn vanuit onderzoek, om de palliatieve zorg verder te verbeteren. De focus ligt op het verbeteren van de samenwerking tussen verschillende zorgverleners, het betrekken van naasten en mantelzorgers bij de zorg, en het bevorderen van proactieve zorgplanning.

Een aantal van deze projecten in onze regio lichten we verder toe.

In gesprek met de burger

Het project 'In gesprek met de burger' vergroot het bewustzijn en de kennis over palliatieve zorg. Het project is dit jaar ten einde gekomen en heeft plaatsgevonden in de regio West-Friesland en Zaanstreek-Waterland. Het vergroten van maatschappelijke bewustwording blijft één van de ambities binnen het netwerk palliatieve zorg en is opgenomen in het meerjarenbeleidsplan. Met de resultaten van dit project enthousiasmeren we huisartsen, ouderenbonden en welzijns-

organisaties om meer van dit soort publieksbijeenkomsten te organiseren in de regio. Zij kunnen gebruik maken van een [toolkit](#) waarin allerlei gratis beschikbare materialen zijn opgenomen die zijn ontwikkeld tijdens de projectperiode. Vanuit het netwerk palliatieve zorg kan de nodige ondersteuning en begeleiding geboden worden bij het organiseren van de bijeenkomsten.

De Ouderen belangenorganisatie PCOB in Purmerend heeft in navolging van dit

project interesse getoond om een bijeenkomst voor hun leden te organiseren. Met ondersteuning van de adviseur van de NPZ NHN&ZW heeft er in januari 2023 een bijeenkomst plaatsgevonden.

Het doel van de middag was om de aanwezigen het belang van palliatieve zorg mee te geven en om tijdig met naasten hierover van gedachten te wisselen en hun wensen kenbaar te maken. En om dit te delen met hun eigen huisarts.

Binnen de regio hebben ook verschillende huisartsen bijeenkomsten gegeven voor hun patiënten. Lees [hier](#) over de ervaring van huisarts Pieter Knibbe.

Proactieve zorgplanning bij mensen met een verstandelijke beperking

De Prinsienstichting en Stichting Odion gingen in 2023 met de drie onderdelen waar dit project uit bestaat aan de slag. Eerst met de integratie van de proactieve zorgplanning door het organiseren van trainingen voor de zorgprofessionals. De eerste trainingen hebben al plaatsgevonden in 2023. Vervolgens met het opstellen van documenten over proactieve zorgplanning in het opname plan van de cliënt en als laatste het verbeteren van de communicatie tussen cliënt, naasten en zorgprofessional door het organiseren van een follow-up gesprek nadat de eerste twee punten zijn uitgevoerd.

De Netwerken Palliatieve Zorg NHN&ZW zijn betrokken als implementatiedeskundige. De looptijd van dit project is in totaal 18 maanden en duurt tot eind 2024.

ZonMw Palliantie programma II

Stimuleringsregeling initiatieven Maatschappelijke Bewustwording

Hospice Schagen heeft samen met de Netwerken Palliatieve Zorg NHN&ZW een aanvraag ingediend voor de stimuleringsregeling initiatieven Maatschappelijke Bewustwording bij Palliatieve Zorg Nederland (PZNL). Dit project realiseert regionale inzet van casemanagement palliatieve zorg bij de patiënt thuis. Daarbij wordt proactieve zorgplanning (PZ) thuis ingezet met als doel de regie bij de patiënt te vergroten en als zorgverlener goed op de hoogte te zijn van wensen en behoeften in de palliatieve fase en rondom het levenseinde. Dit om onnodige behandeling te voorkomen en de juiste zorg op de juiste plek passend bij de wensen van de patiënt in te zetten.

Het organiseren van overleggen met ketenpartners en thuiszorgorganisaties, specialistische verpleegkundigen en PaTz (Palliatieve Zorg Thuis) was de eerste stap in dit project. Op deze manier kan er een routeplan worden opgesteld voor de casemanager zodat zij weten bij welke hulpvraag naar wie zij kunnen doorverwijzen. Dit project loopt door in 2024.

In gesprek over psychosociale behoeften, intimiteit en seksualiteit (GPS) in de Noordwest Ziekenhuisgroep

Het project GPS is na drie jaar in mei 2023 succesvol afgerond. De Netwerken Palliatieve Zorg NHN&ZW was betrokken als implementatiedeskundige bij de uitvoering. Het doel van dit project was het creëren van meer aandacht en bewustwording voor psychosociale behoeften, seksualiteit en intimiteit bij patiënten met ongeneeslijke kanker, en om ervoor te zorgen dat zorgverleners hier structureel over praten met hun patiënten.

Het project werd uitgevoerd in samenwerking met een overkoepelend onderzoeksproject binnen het Amsterdam UMC. Binnen de Netwerken Palliatieve Zorg NHN&ZW heeft het Noordwest Oncologisch Centrum deelgenomen aan dit project. Casemanagers en medewerkers van het COP-team zijn getraind en geschoold op het voeren en vastleggen van gesprekken over seksualiteit en intimiteit. Dit project heeft bijgedragen aan een stuk bewustwording en normalisering van

het onderwerp onder zorgverleners. De Noordwest Ziekenhuisgroep heeft de ambitie om scholing/klinische les over dit onderwerp blijvend aan te bieden op verschillende afdelingen.

SigMa

Begin september 2023 is het project SigMa afgerond. Dit project werd uitgevoerd vanuit het Amsterdam UMC. Binnen de Netwerken Palliatieve Zorg NHN&ZW namen twee zorgorganisaties deel; Woonzorggroep Samen in de Kop van Noord-Holland en De Zorgcirkel in de Zaanstreek. De Netwerken Palliatieve Zorg NHN&ZW was projectleider.

Het doel van de SigMa-methodiek is in verpleeghuizen de signalerende rol van de verzorgenden te verbeteren, door samen met de zorgprofessionals op zoek te gaan naar [ondersteunende instrumenten](#) die aansluiten bij de behoeften en wensen van de cliënt.

Gereedschapskist

Vier organisaties uit de verstandelijk gehandicaptenzorg hebben in het najaar van 2023 het project 'Gereedschapskist Aan de slag in de palliatieve zorg voor mensen met een

verstandelijke beperking' succesvol afgerond.

s-Heerenloo, Esdégé Reigersdaal, Odion en de Prinsenstichting startte het project met een 0-meting op basis van de zelfevaluatie palliatieve zorg en een aanvullende vragenlijst van het aangesloten onderzoeksbureau Nivel. Op basis van de resultaten uit deze 0-meting kozen zij een gerichte interventie uit de Gereedschapskist met als doel het verbeteren van het palliatieve zorgbeleid, de competenties van zorgverleners en de kwaliteit van de palliatieve zorg.

Het project sloot af met groepsinterviews over de instrumenten en het implementatieproces. Resultaten uit het project zijn o.a. dat er palliatief beleid is opgesteld en er bestuurlijk draagvlak is gecreëerd. Zorgverleners voelen zich competentier om palliatieve zorg bespreekbaar te maken met cliënten en verwanten. Verwanten geven aan dat er meer rust is nu palliatieve zorg bespreekbaar is en wensen, waarden en behoeften van hun naaste zijn vastgelegd.

Meerjarenplan 2023-2026

De ambities van de Netwerken Palliatieve Zorg NHN&ZW staan omschreven in het Meerjarenplan en kunt u [hier](#) lezen.

CONTACT

Yvette Goudsblom (netwerkcoördinator)

Jente Bosma (adviseur palliatieve zorg)

palliatievezorg@zonh.nl

072-5414600

www.palliaweb.nl/netwerk-nhn-zw

MEER INFORMATIE

www.palliaweb.nl

PalliArts App

LinkedIn

*[Neem een kijkje op
onze LinkedIn-pagina
en wordt ook lid.](#)*